

Ideiglenes kereskedelmi megállapodás Türkmenisztánnal

Az Európai Parlament 2009. április 22-i állásfoglalása a Türkmenisztánnal kötött ideiglenes kereskedelmi megállapodásról

Az Európai Parlament,

- tekintettel a tanácsi és bizottsági határozatra irányuló javaslatra (COM(1998)0617),
 - tekintettel az egyrészről az Európai Közösség, az Európai Szén- és Acélközösség és az Európai Atomenergia-közösség, másrészről Türkmenisztán között létrejött, a kereskedelemről és kereskedelemmel kapcsolatos ügyekről szóló ideiglenes megállapodásra (5144/1999),
 - tekintettel az EK-Szerződés 133. cikkére és 300. cikke (2) bekezdésének első albekezdésére,
 - tekintettel az EK-Szerződés 300. cikke (3) bekezdésének első albekezdésére, amelynek értelmében a Tanács konzultált a Parlamenttel (C5-0338/1999),
 - tekintettel az EU Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiájáról szóló, 2008. február 20-i állásfoglalására¹,
 - tekintettel a fent említett javaslatról szóló 2009. április 22-i álláspontjára²,
 - tekintettel eljárási szabályzata 108. cikkének (5) bekezdésére,
- A. mivel az Európai Közösségek és Türkmenisztán kapcsolatait az 1989 decemberében az egyrészről az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Atomenergia-közösség, másrészről a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége közötti, a kereskedelemről, valamint a kereskedelmi és gazdasági együttműködésről szóló megállapodás szabályozza, mivel ez a megállapodás nem tartalmaz emberi jogi záradékot,
- B. mivel az egyrészről az Európai Közösség, az Európai Szén- és Acélközösség és az Európai Atomenergia-közösség, másrészről Türkmenisztán közötti, a kereskedelemről és a kereskedelemmel kapcsolatos ügyekről szóló, 1998. december 2-i ideiglenes megállapodás jelenleg a Tanács jóváhagyására vár,
- C. mivel a Türkmenisztánnal kötött partnerségi és együttműködési megállapodásról 1997 májusában kezdtek tárgyalni, és 1998-ban írták alá, mivel azóta 11 tagállam ratifikálta a partnerségi és együttműködési megállapodást – Franciaország, Írország, az Egyesült Királyság és Görögország részéről ez még hátra van – és a 12 új tagállam egyetlen jegyzőkönyvben fogja ratifikálni azt, mivel Türkmenisztán 2004-ben ratifikálta a partnerségi és együttműködési megállapodást,

¹ Elfogadott szövegek, P6_TA(2008)0059.

² Elfogadott szövegek, P6_TA(2009)0253.

- D. mivel a partnerségi és együttműködési megállapodás teljes ratifikálását követően tíz éves kezdeti időszakra fog vonatkozni, ezt követően pedig évente meg fogják újítani, amennyiben egyik fél sem bontja fel; mivel a felek kibővíthetik, módosíthatják és tovább finomíthatják a partnerségi és együttműködési megállapodást az újabb fejlemények figyelembe vétele érdekében,
- E. mivel Türkmenisztán jelentős szerepet játszik a közép-ázsiai régióban, ezért szoros együttműködésre van szükség közte és az Európai Unió között,
- F. mivel a türkménisztáni helyzet az elnökváltás óta javult; mivel a kormány jelezte, hogy jelentős reformokat kíván végrehajtani; mivel számos fontos területen, így az emberi jogok, a jogállamiság, a demokrácia és az egyéni szabadságjogok terén további jelentős fejlődésre van szükség,
- G. mivel az Európai Közösségek és Türkmenisztán által kötendő javasolt ideiglenes kereskedelmi megállapodás a demokrácia és az emberi jogok tiszteletben tartását az együttműködés feltételévé teszi,
- H. mivel az ideiglenes kereskedelmi megállapodás ezáltal hozzájárulhat a Türkmenisztánban jelenleg folyó demokratikus reformok előmozdításához,
- I. mivel az ideiglenes kereskedelmi megállapodás olyan mechanizmusokat foglal magában, amelyek mindkét fél számára lehetővé teszik annak felbontását a másik fél értesítése révén,
1. megjegyzi, hogy a türkménisztáni elnökváltást követően a főbb területeken a reformokra való szándék jelei mutatkoznak; üdvözli a Demokrácia és az Emberi Jogok Nemzeti Intézetének felállítását; tudomásul veszi az alkotmánymódosítás folyamatát, melynek célja a demokrácia, az egyéni szabadságjogok és a jogállamiság erősítése; tudomásul veszi továbbá a választási törvény módosítását; üdvözli Türkmenisztán csatlakozását egyes nemzetközi megállapodásokhoz, így a Polgári és Politikai Jogokról szóló Nemzetközi Egyezménynek a halálbüntetés eltörlését célzó második fakultatív jegyzőkönyvéhez és a Nők Politikai Jogairól szóló Egyezményhez; üdvözli az oktatási rendszer reformját, melynek célja hogy jobb minőséget és nagyobb egyenlőséget biztosítsanak a tanulók számára;
 2. felhívja a türkménisztáni kormányt, hogy tegyen mielőbbi lépéseket a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartása felé; nyílt és demokratikus választásokra, a vallásszabadság biztosítására, valódi civil társadalom kialakítására, valamennyi politikai és lelkiismereti okokból fogva tartott fogoly szabadon bocsátására, az utazási korlátozások eltörlésére és a független megfigyelők bejutásának biztosítására szólít fel;
 3. hangsúlyozza, hogy az Európai Uniónak támogatnia kell ezeket az erőfeszítéseket; hangsúlyozza, hogy a türkménisztáni kormány tevékenységét gondosan és rendszeresen figyelemmel kell kísérni;
 4. kéri a Tanácsot és a Bizottságot, hogy rendszeresen és átfogóan tájékozódjon az emberi jogok helyzetéről Türkmenisztánban;
 5. sajnálja, hogy számos területen, elsősorban az emberi jogok és a demokrácia területén a helyzet még mindig nem kielégítő; felhívja a figyelmet, hogy a politikai foglyokat

feltétel nélkül szabadon kell engedni; hangsúlyozza annak jelentőségét, hogy minden akadályt el kell távolítani a szabad utazás és a független megfigyelők, például a Nemzetközi Vöröskereszt bejutása útjából; a polgári szabadságjogok és a nem kormányzati szervezetek helyzetének további javítására szólít fel; hangsúlyozza, hogy reformokat kell végrehajtani a közigazgatás minden szintjén és területén;

6. hangsúlyozza a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok szerepét a türkmén társadalom nyitottá válása, valamint a türkménisztáni állampolgárok demokratikus, gazdasági és társadalmi helyzetének javítása terén;
7. az ideiglenes kereskedelmi megállapodásra lehetséges mérföldkőként tekint az Európai Unió és Türkmenisztán stabil és tartós kapcsolatai felé vezető úton, miközben egyúttal lefekteti a gazdasági kapcsolatokra vonatkozó szabályokat és előmozdíthatja a reformfolyamat megerősítését is Türkmenisztánban;
8. hangsúlyozza, hogy az ideiglenes kereskedelmi megállapodás nem biankó csekk Türkmenisztán számára; ezért a fejlemények szigorú ellenőrzésre és rendszeres áttekintésre szólít fel a főbb területeken Türkmenisztánban, és kéri, hogy adott esetben – ha bizonyítást nyer, hogy a feltételeknek nem tettek eleget – függesszék fel a megállapodást; kéri, hogy a Bizottság és a Tanács rendszeresen tájékozódjon a fejleményekről;
9. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy a partnerségi és együttműködési megállapodásba építsenek bele egyértelmű és átfogó emberi jogi záradékot; hangsúlyozza, hogy az Egyesült Nemzetek Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatát tiszteletben kell tartani; felhívja a Tanácsot, hogy tegyen eleget az Európai Parlament minden, a megállapodás felfüggesztésére irányuló kérésének;
10. kéri a Tanácsot és a Bizottságot, hogy a partnerségi és együttműködési megállapodásba építsen be egy felülvizsgálati záradékot is; kéri, hogy konzultáljanak vele a partnerségi és együttműködési megállapodás minden felülvizsgálatáról;
11. hangsúlyozza, hogy a partnerségi és együttműködési megállapodás hatályba lépéséhez szükség van a Parlament hozzájárulására; bár az ideiglenes kereskedelmi megállapodáshoz sajnos nem szükséges a hozzájárulása, kéri, hogy az ezen állásfoglalásban foglaltakat vegyék teljes körűen figyelembe, hiszen ellenkező esetben a partnerségi és együttműködési megállapodáshoz való hozzájárulása forog kockán; az ideiglenes kereskedelmi megállapodásról alkotott véleményét ezért a Tanács és a Bizottság nyilatkozataiban kapott válaszok alapján szándékozik kialakítani;
12. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, valamint Türkmenisztán kormányának és parlamentjének.